

POSTANOWIENIE

22 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

na posiedzeniu niejawnym 22 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa D.R.

przeciwko K.A.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

na skutek wniosku pełnomocnika z urzędu

o zmianę postanowienia Sądu Najwyższego

z 8 października 2021 r., II CSK 539/20, w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach

pomocy prawnej z urzędu

1. zmienia postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2021 r., II CSK 539/20, w pkt 3 w ten sposób, że przyznaje adw. P.T. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie dodatkowo kwotę 900 (dziewięćset 00/100) złotych powiększoną o kwotę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu w postępowaniu kasacyjnym,

2. oddala wniosek w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca adwokat P.T., działając jako pełnomocnik z urzędu, wniósł o zmianę, względnie uchylenie prawomocnego postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2021 r., II CSK 539/20, w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach

pomocy prawnej udzielonej przez wnioskodawcę z urzędu na rzecz powoda D.R., w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lutego 2024 r., SK 90/22, OTK-A 2024, poz. 30, w którym stwierdzono zakresową niekonstytucyjność § 2 pkt 1 w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2023 r., poz. 2631).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 416¹ k.p.c. w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem mogą być uchylone postanowienia niekończące postępowania w sprawie, jeżeli zostały wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą. Przepis ten ma zastosowanie m.in. do postanowień w przedmiocie kosztów procesu (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2013 r., II CZ 192/12), a także, jak należy przyjąć, kosztów należnych pełnomocnikowi ustanowionemu przez sąd dla strony w prawomocnie zakończonym postępowaniu, w tym w postępowaniu kasacyjnym. Jakkolwiek w art. 416¹ k.p.c. mowa jest jedynie o możliwości uchylenia prawomocnego postanowienia, w judykaturze przyjęto, że dopuszczalna jest również jego zmiana (art. 359 § 2 i art. 403 § 4 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r., II CO 64/12).

W tym stanie rzeczy, mając na względzie, że zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2021 r., II CSK 539/20, rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez wnioskodawcę stronie zostało oparte na przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, do którego odnosił się wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lutego 2024 r., SK 90/22, wniosek należało uznać za zasadny, przyjmując za podstawę rozstrzygnięcia § 8 pkt 6 w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 obowiązującego rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 763).

W zakresie, w jakim wnioskodawca domagał się zasądzenia kosztów postępowania wywołanego wnioskiem, w tym kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, należało zauważyć, że w sprawie, której przedmiotem jest przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, w tym w sprawie o uchylenie tego postanowienia na podstawie art. 416¹ k.p.c., chodzi o relację między Skarbem Państwa a fachowym pełnomocnikiem (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2017 r., III CZP 86/17, OSNC 2017, nr 9, poz. 99). Profesjonalny pełnomocnik nie świadczy w tej sprawie pomocy prawnej z urzędu ani też nie reprezentuje strony, dla której został ustanowiony, lecz działa w imieniu własnym. Wnioskodawca nie wykazał zarazem, aby w postępowaniu wywołanym wnioskiem doszło do powstania kosztów mogących podlegać zwrotowi od Skarbu Państwa na podstawie art. 98 § 2 k.p.c. (por. odpowiednio uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2017 r., III CZP 87/16, OSNC 2017, nr 9, poz. 99).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[a.ł.]